

Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Gereksinimlerinin Kano Modeliyle Sınıflandırılması: Ahmet Necdet Sezer Kampüsü Örneği

Classification of Recreational Demands of University Students with Kano Model: The Case of Ahmet Necdet Sezer Campus

Esra MİRZA SERT¹ , Büşra ONAY²

öz

Rekreatif gereksinimler kişilerin günlük hayatlarındaki en temel ihtiyaçları olan barınma ve beslenme gibi temel fizyolojik ihtiyaçlarından biridir. Rekreatif aktiviteler, üniversite öğrencilerinin yaşam kalitelerini artırmak için önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Fiziksel sağlık, stres yönetimi, sosyal bağlar, öğrenme verimliliği, yaşam becerileri ve zihinsel sağlık gibi hayatın farklı alanlarına olumlu katkılarda bulunarak öğrencilerin genel refahlarını artırır. Üniversite öğrencileri, eğitim hayatlarının büyük bir bölümünü üniversite kampüslerinde geçirirler. Dolayısıyla, kampüslerdeki rekreatif ihtiyaçların anlaşılması ve etkili bir şekilde karşılanması, öğrencilerin sağlık, mutluluk ve akademik başarılarını artırarak üniversite deneyimini iyileştirme potansiyeli taşır. Öğrencilerinin rekreatif taleplerini toplamak, bu talepleri karşılayan olanakları belirlemek ve peyzajı bu yönde iyileştirmek, kampüslerde yaşam kalitesini ve öğrenci memnuniyetini artırma yönünde önemli adımlardır. Bu çalışma, öğrencilerin rekreatif gereksinimlerinin Kano Modeli ile sınıflandırılmasını amaçlamaktadır. Kano Modeli müşteri/kullanıcı isteklerini sınıflandırarak önceliklendiren, tasarım sürecine rehberlik ederek memnuniyeti artırmayı amaçlayan bir yöntemdir. Kano Modeli araştırmasında anket çalışmasından yararlanır. Bu çalışmada Ahmet Necdet Sezer Kampüsü'nde 164 öğrenciye anket uygulanmıştır. Hazırlanan ankette; üniversite öğrencilerinin Ahmet Necdet Sezer Kampüsü'ndeki rekreatif faaliyetleri yeterli bulup bulmadıkları, kampüsteki rekreatif faaliyetlerin öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığı ve öğrencilerin kampüs rekreatiflerinden beklentilerinin neler olduğu hakkındaki sorular öğrencilere yönlendirilmiştir. Elde edilen verilerle öğrencilerin rekreatif ile ilgili gereksinimleri Kano Modeli'ne göre sınıflandırılmıştır. Çalışmanın sonucunda rekreatif etkinliklerin toplu şekilde ve organize yapılabileceği alanlara yer verilmesi ve öğrencilerin boş zamanlarında fiziksel ve zihinsel etkinlikler yapma gereksinimleri fark yaratmayan gereksinimler, rekreatif etkinliklerin bireysel olarak yapılabileceği alanlara yer verilmesi temel/olmazsa olmaz gereksinimler, sosyal etkinlikler yapmaları beklenen gereksinimler, etkinliklere katılmak için ücret ödemek ise zıt gereksinimler olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Necdet Sezer Kampüsü, Kano Modeli, Rekreatif, Rekreatif Gereksinim, Üniversite Öğrencileri

ABSTRACT

Recreational needs are one of the basic physiological needs such as housing and nutrition, which are the most basic needs of people in their daily lives. Recreational activities are an important tool to improve the quality of life of university students. It increases the general well-being of students by making positive contributions to different areas of life such as physical health, stress management, social bonding, learning efficiency, life skills and mental health. University students spend a large part of their educational life on university campuses. Therefore, understanding and effectively meeting recreational needs on campuses has the potential to improve the university experience by increasing students' health, happiness and academic achievement. Collecting students' recreational demands, identifying facilities that meet these

¹ (Dr.), mirzaesira@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6731-7745

² **Corresponding Author:** (Dr. Öğretim Üyesi), Afyon Kocatepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, bonay@aku.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3126-2276

needs, and improving the landscape in this direction are important steps towards improving the quality of life and student satisfaction on campuses. This study aims to classify students' recreational demands with the Kano Model. Kano Model is a method that aims to increase satisfaction by classifying and prioritising customer/user requests and guiding the design process. Kano Model utilises survey study in its research. In this study, a questionnaire was applied to 164 students in Ahmet Necdet Sezer Campus. In the prepared questionnaire, questions about whether university students find the recreational activities on the Ahmet Necdet Sezer Campus sufficient, whether the recreational activities on the campus meet the needs of the students and what the expectations of the students from the campus recreation were directed to the students. With the data obtained, the recreational demands of the students were classified according to the Kano Model. As a result of the study, including areas where recreational activities can be done collectively and organised, students' needs to do physical and mental activities in their free time were determined as requirements that do not make a difference, including areas, where recreational activities can be done individually, are basic/essential needs, doing social activities are expected requirements, and paying a fee to participate in activities are opposite demands.

Keywords: Recreation, Recreational Demands, Kano Model, Ahmet Necdet Sezer Campus, University Students

GİRİŞ:

Modern yaşamın yoğun temposunda, bireylerin zamanı etkin bir şekilde planlaması, günlük aktiviteler arasında denge kurabilmeleri açısından büyük bir öneme sahiptir (Akoğuz Yazıcı vd., 2023). Zamanın etkili bir şekilde planlanması sonucu ortaya çıkacak boş zaman, boş zamanın çeşitli aktivitelerle değerlendirilmesi yani rekreasyon faaliyetlerinde bulunması birbirini takip eden ve etkileyen bir zincirin halkaları gibidir (Karaküçük & Akgül, 2016). Boş zaman, bireylerin çalışmak için harcadıkları süre ya da çalışma hayatlarını destekleyen eğitim, seyahat, toplantı gibi aktivitelerde harcanan vakitlerin dışarısında kalan zaman dilimidir (McClean & Hard, 2012). Boş zamanın genel karakteristiği ise zorunlulukların bulunmaması ve birey tarafından özgürce seçilen etkinliklerle geçirilmesidir (Karaküçük & Akgül, 2016).

Bireylerin boş zamanlarında gerçekleştirdikleri, ruhsal ve bedensel yenilenme amacı taşıyan, doyurucu eylem ya da eylemler “rekreasyon” olarak tanımlanmaktadır (Kalaycı Önaç vd., 2018). Rekreasyon Latince’de yenilenme, yeniden yaratılma anlamına gelen “recreatio” kelimesinden türemiştir. Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde rekreasyon kavramı “İnsanların serbest zamanlarında, spor ve eğlence amacı ile gönüllü olarak katılım sağladıkları etkinlikler”; rekreasyon alanı ise “İnsanların serbest zamanlarında, spor ve eğlence amacı ile gönüllü olarak etkinlik yapabilecekleri yer” şeklinde tanımlanmaktadır (Karkan vd., 2021; URL-1).

Rekreasyonun literatürde birçok farklı tanımı vardır. Glikson’a göre, insan yaşamının canlandırılması; Bayer (1964 akt. Karaküçük, 2008)’e göre kişileri eğlendiren, dinlendiren, neşelendiren ve çeşitli uğraşlardan zevk duymalarını sağlayan eylemleri gerçekleştirmek veya bu etkinliklere katılarak ruhsal ve fiziksel canlanma elde etmektir. Karkan vd. (2021)’ye göre ise insanların boş zamanlarını, kırsal ya da kentsel alanlardaki açık veya kapalı mekanlarda, aktif ya da pasif faaliyetler yaparak geçirme istekleridir. Rekreasyonla ilgili yapılmış bu tanımların ortak özellikleri rekreasyonun boş zamanlarda gönüllü olarak yapılan ve bireylere fayda sağlayan bir ihtiyaç olduğudur.

Rekreasyona katılıma davranışı bireyin sosyal, ekonomik, fizyolojik ve kültürel imkanları ile bağlantılıdır. Maddi durum, cinsiyet, yaş, sosyal konum, iş gibi faktörler ise rekreasyonun niceliğini belirleyen unsurlardır (Kalaycı Önaç vd., 2018). Rekreasyonun yapıldığı mekâna, yapıma amacına, zamana, katılımcı sayısına, aktivite çeşidine göre farklı açıdan sınıflandırmaları yapılmıştır (Karaküçük ve Akgül, 2016). Katılımcı ve izleyici olma durumuna göre aktif ve pasif rekreasyon, katılan bireylerin zaman tercihlerine göre gününbirlik, hafta sonu ve mevsimsel olarak ayrılabilirdiği gibi; kişi sayısı, katılanların yaşları, onların yaşam biçimleri, milliyetleri ve amaçlarına göre de sınıflandırılmaktadır (Çavuş & Aker, 2021; Coşkun vd., 2023).

Açık ve kapalı mekanlarda yapılabilen rekreasyon aktiviteleri bireylerin ve toplumun açık yeşil alanlardan yani doğadan elde ettikleri faydalardan birisi olarak görülmektedir. Bu alanları kullanmak ve doğada bulunmak insanların ruh ve beden sağlığını olumlu anlamda etkilemekte, sosyal ilişkilerini

güçlendirmekte, insanları doğanın kültürel ve doğal varlıklarıyla buluşturmakta, yerli ekonomiye katkı sağlayarak kimliği geliştirmekte ve toplumda bir koruma bilinci oluşturmaktadır (Frumkin vd., 2017; Satman, 2018; Wolsko vd., 2019; Elmas vd., 2021).

Rekreatif faaliyetler insanların yaşamlarına fiziksel, psikolojik ve sosyal faydalar sağlamaktadır (Hung, 2012). İnsanlar rekreatif faaliyetlerine tek başlarına katıldıklarında çoğunlukla fizyolojik ve psikolojik faydalar elde ederken, bu faaliyetlere organize bir grup şeklinde katıldıklarında fizyolojik ve psikolojik faydalara ek olarak daha fazla sosyal fayda deneyimleyebilir (Chang vd., 2018).

Bu çalışmanın amacı, Ahmet Necdet Sezer Kampüsü'ndeki üniversite öğrencilerinin rekreatif gereksinimlerini Kano Modeli ile sınıflandırarak anlamak ve bu gereksinimlerin karşılama düzeyini belirlemektir. Literatürde rekreatif gereksinimlerin sınıflandırılmasında Kano Modeli kullanımına rastlanmamıştır. Bu anlamda çalışma, alanda ilk olacaktır. Kano Modeli ile anlaşılması güç istekler sınıflandırılarak öğrencilerin rekreatif gereksinimleri kolayca anlaşılabilir. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan anket aracılığıyla öğrencilere sorular yöneltilmiş, Kano Modeli kullanılarak yapılan analizle, öğrencilerin rekreatif faaliyetlere yönelik gereksinimleri sınıflandırılmıştır. Bu sayede, kampüste yaşam kalitesini artıracak ve öğrenci memnuniyetini sağlayacak sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

1. Kampüs Rekreatifliği

Toplumun fiziksel ve psikolojik refahını yüksek seviyede tutmak için toplumdaki bireylerin sağlıklı davranışlar geliştirmesi önemli bir kriterdir. Üniversite yılları bireylerin hem kişisel hem de profesyonel yaşamı öğrenip geliştirmesi için ideal bir ortamdır. Bireyler bu süreçte, gelecekteki sağlığını belirleyecek yaşam tarzını da oluşturur. Ancak, birçok öğrenci akademik kaygılar nedeniyle rekreatif aktivitelere ayıracak zaman veya motivasyon bulmakta zorlanmaktadır. Öğrencilerin etkinliklere katılımını teşvik etmek üniversitelerin sorumluluğundadır. Bu amaçla, öğrencilerin rekreatif gereksinimleri ve bu gereksinimleri etkileyen faktörleri incelemek önemlidir (Romaguera vd., 2011).

Boş zaman faaliyetlerinin planlanması, gerçekleştirilmesi ve gerekli tesis ve ekipmanların, altyapının oluşturulması sorumlu kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra sivil toplum kuruluşları tarafından da sağlanabilir. Gençlerin boş zaman faaliyetlerini düzenli ve toplu olarak gerçekleştirebilecekleri alanların geliştirilmesi ve düzenlenmesi konusunda üniversitelere ciddi sorumluluklar düşmektedir (Balci, 2003). Üniversite öğrencilerinin boş zaman aktivitelerini organize etmek, özellikle spor ile ilgili aktivitelere katılımlarını sağlamak, öğrencilerin ruhsal ve fiziksel sağlıklarına olumlu etki eder. Bu durum, uzun vadede öğrencilerin başarı oranlarına ve üniversitelerin kalite değerlendirme ölçütlerine olumlu katkıda bulunur (Guo & Liu 2016).

Üniversite kampüsleri öğrenciler başta olmak üzere farklı kullanıcı gruplarının boş zamanlarını en çok geçirdikleri mekânlardır. Genel olarak tüm üniversiteler an az bir tane kampüse sahiptir. Kampüs peyzajı öğrencilerin fiziksel, psikolojik, sosyal becerilerini destekleyerek akademik gelişimlerine yardımcı olmanın yanı sıra aidiyet duygusunu geliştirmekte, genel iyilik hallerinin ve yaşam kalitelerinin artmasını sağlamaktadır (Baştuğ & Dikici, 2019; Wang vd., 2021; Barakazi, 2022). Bir kampüs alanına sahip olan her kurum yapısı için geçerli olan kampüs rekreatifliği mekân ve faaliyetleri, kampüsün içinde barındırdığı özelliklere göre farklılıklar göstermektedir. Üniversiteler ise kampüs rekreatif fikrinin gelişim gösterdiği ve uygulandığı en önemli kurumlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Kaba, 2009).

Kampüs rekreatifliğinin en dikkat çekici yönü tüm üniversite çalışanlarına ve öğrencilere hizmet etmesi ve çok yönlü programlar sunmasıdır. Bu programlar katılımcıların niteliklerine ve amacına göre çeşitlilik göstermektedir (Bosna vd., 2018). Henchy (2011), kampüs rekreatifliğinin sahip olduğu imkanların, faaliyete katılan katılımcıların zinde olma, fiziksel uygunluk, stres yönetimi gibi genel sağlık

durumlarına olumlu etkisi olduğunu ve bununla birlikte topluma aidiyet duygusunu güçlendirme gibi sosyal faydalar sağladığını belirtmektedir.

Çevik vd. (2019) kampüs rekreasyonunun kullanıcılara sağladığı faydaları; fiziksel sağlığa katkı sağlamanın dışında, akademik başarıda devamlılık ve benlik imajını geliştirmesi, stresi azaltması, öz güveni arttırması, üniversiteye yönelik memnuniyet oluşturmaya, sosyal etkileşim fırsatı sunması ve öğrencilerin sosyal bütünleşmesini desteklemesi olarak özetlemiştir. Angus Busby (2011) ise kampüs rekreasyonuna katılımın en belirgin katkısının arkadaşlık, yeni şeyler deneme, ait olma ve toplum olma duygusu, dahil olma, yeni insanlarla tanışma gibi sosyal özelliklere olduğunu belirtmiş ve bunların yanında bireysel ve yetenek gelişimi gibi farklı özelliklerle birlikte stresten arınma sayesinde eğitim hayatını da olumlu olarak etkilediğini belirtmektedir.

Kaba (2009) tarafından kampüs rekreasyonu kapsam alanı, Topluma Hizmet Programları, Açık Hava Rekreasyonu, Eğlence ve Sosyal Etkinlikler ve Rekreasyonel Sporlar şeklinde sınıflandırılmıştır.

- Topluma Hizmet Programları: Rekreasyona gönüllü olarak katılım gösteren öğrenciler ile gerçekleştirilecek yaşlı bireylere ve sokak çocuklarına yardım çalışmaları, çevreyi koruma aktivitelerine katılım, afet gönüllülerine katılım gibi hizmetler olarak ayrılmıştır.
- Açık Hava Rekreasyonu: Seminerler, günlük geziler, dağcılık, dağ bisikleti, kampçılık vs.,
- Eğlence ve Sosyal Etkinlikler: Müzik şölenleri, kapalı spor mekanları, sosyal tesisler, eğlence programları, konserler, festivaller, dans gösterileri, tiyatro grupları, sahne sanatları vs.,
- Rekreasyonel Sporlar: Mini spor ligleri, turnuvalar, spor beceri kursları, açık rekreasyon saatleri, aile kampları vs.,

Çeşitli çalışmalar üniversite öğrencilerinin akademik ve sosyal başarı elde etme konusunda karşılaştıkları zorluklar, kişiler arası çatışmalar, özsaygı sorunları, maddi kısıtlamalar, zaman kısıtlamaları ve duygusal sorunlar nedeniyle önemli düzeyde stresle karşı karşıya olduklarını göstermektedir (Lau vd., 2014; Wang vd., 2021). Bu bağlamda, kampüs alanlarını sadece bir öğrenme yeri olarak tasarlamaktan öte öğrencilerin genel iyilik halleri ve yaşam kaliteleri yönünden de ele almak gerekir. Öğrencilerin rekreasyonel gereksinimlerini anlamak ve sınıflandırmak, kampüs peyzajını bu yönde iyileştirmek, kampüslerde yaşam kalitesini ve öğrenci memnuniyetini artırma yönünde önemli adımlardır.

2. Kano Modeli

Kano Modeli Herzberg vd. (1959)'nin motivasyon teorisini temel alarak Kano vd. (1984) tarafından geliştirilen müşteri/kullanıcı ihtiyaçlarını sınıflandırarak önceliklendirmeyi, ürün tasarımı ve geliştirme döngülerine rehberlik ederek kullanıcı memnuniyetini artırmayı amaçlayan bir yaklaşım olarak ortaya konmuştur (Witell vd., 2013, Ishak vd., 2020, Kermanshachi vd., 2022).

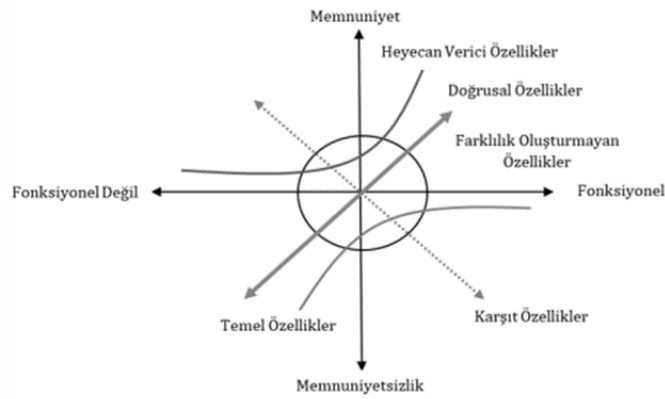
Kano yönteminin temeli, kullanıcı memnuniyetinin her zaman ürün veya hizmetin tüm özelliklerine karşılık gelmediği, ürünün fonksiyonelliği veya kalitesiyle memnuniyetin her zaman doğru orantılı olmadığı gerçeğine dayanır (Ishak vd., 2020).

Kano Modeli, müşteri memnuniyetini daha iyi anlamak ve ürün özelliklerinin müşteri üzerinde nasıl bir etki yarattığını analiz etmek için kullanılan bir modeldir. Bu model, müşteri gereksinimlerini yalnızca tek boyutlu olarak değerlendiren geleneksel yaklaşımlardan farklı olarak, müşteri beklentilerini ve memnuniyet seviyelerini çeşitli kategorilerde ele alır. "Tek Boyutlu Özellikler" (Performans Özellikleri olarak da bilinir), ürünün sahip olduğu belirli bir özelliğin artmasının memnuniyeti, azalmasının ise memnuniyetsizliği doğrudan etkilediği gereksinimlerdir. Yağmurluk örneğinde olduğu gibi, su geçirmeme özelliği arttıkça müşteri memnuniyeti artarken, bu özellik zayıfladığında memnuniyetsizlik

yaşanır. Ancak Kano Modeli, müşteri memnuniyetini sadece bu tür performans özellikleriyle sınırlamaz; temel özellikler ve heyecan verici özellikler gibi başka kategoriler de sunmaktadır. (Yılmaz, 2020).

Kano Modeli'nin geleneksel tek boyutlu kalite anlayışından farklılaşması, ürün özelliklerinin müşteri memnuniyeti üzerindeki etkilerini daha derinlemesine analiz etme yaklaşımıyla gerçekleşir. Noriaki Kano, sadece "Tek Boyutlu Özellikler" ile yetinmez; modeline "Heyecan Verici" ve "Olmazsa Olmaz" özelliklerini de ekleyerek müşteri memnuniyetini daha geniş bir perspektifte değerlendirir (Yılmaz, 2020).

Kano, kullanıcı memnuniyetini ürün kalitesi ve işlevsellikle bağdaştırır. Bunun için Kano Modeli grafiği kullanılır (**Şekil 1**). Grafikte yatay eksen, bir özelliğin fiziksel yeterliliğini (fonksiyonel/fonksiyonel değil) temsil ederken dikey eksen, o özelliğin kalite özelliklerine yönelik kullanıcı memnuniyetini temsil etmektedir. Böylece, kullanıcıların ürün özelliklerine verdikleri tepkiler, beklentileri ve talepleri daha iyi anlaşılabilir (Korkmaz & Duman, 2019; Ishak vd., 2020; Kermanshachi vd., 2022).

Şekil 1. Kano Modeli (Meng vd., 2016 akt. Korkmaz ve Duman, 2019)

Yatay eksen üzerinde soldan sağa doğru ilerledikçe gereksinimlerin daha fazla karşılandığını, dikey eksen üzerinde aşağıdan yukarı doğru ilerledikçe memnuniyet düzeyinin arttığı anlaşılmaktadır. Modele göre kullanıcının üründen beklediği özellikler altı kategoride tanımlanır (Kermanshachi vd., 2022).

Temel/olmazsa olmaz gereksinimler (M-Must-be Requirements): Bir üründe veya hizmette asgari düzeyde bulunması gereken ve bulunacağı varsayılan özelliklerdir. Memnuniyete katkı sağlamazlar fakat yokluğu yüksek oranda memnuniyetsizliğe neden olur (Ishak vd., 2020; Kermanshachi vd., 2022).

Beklenen gereksinimler (O-One-dimensional Requirements): Bir ürünün/hizmetin kalitesinin artması memnuniyeti artırır şeklindeki geleneksel bakış açısını Kano Modeli'ne dahil eder (Yılmaz, 2020).

Heyecan verici gereksinimler (A-Attractive Requirements): Kullanıcıların beklentileri dışında olan bu gereksinimlerin yerine getirilmesi kullanıcı memnuniyetinde çok yüksek bir artışa yol açarken yapılmadığında memnuniyet seviyesinde bir azalmaya neden olmayan gereksinimlerdir (Ishak vd., 2020).

Fark yaratmayan gereksinimler (I-Indifferent Requirements): Kullanıcı memnuniyet düzeyini etkilemeyen niteliklerdir. Bu özelliklerin varlığı veya yokluğu, ürünle ilgili memnuniyet tepkilerini etkilemez (Ishak vd., 2020; Kermanshachi vd., 2022).

Zıt Gereksinimler (R-Reverse Requirements): Kullanıcının istemediği bir gereksinimi ifade eder ve kullanıcıya sunulduğunda kullanıcı memnuniyeti azalır (Ishak vd., 2020).

Kuşkulu Gereksinimler (Q-Questionable): Görüşme yapılan kişinin yöneltilen soruyu yanlış anladığı, çelişkili yanıt verdiği durumlardır (Korkma & Duman, 2019).

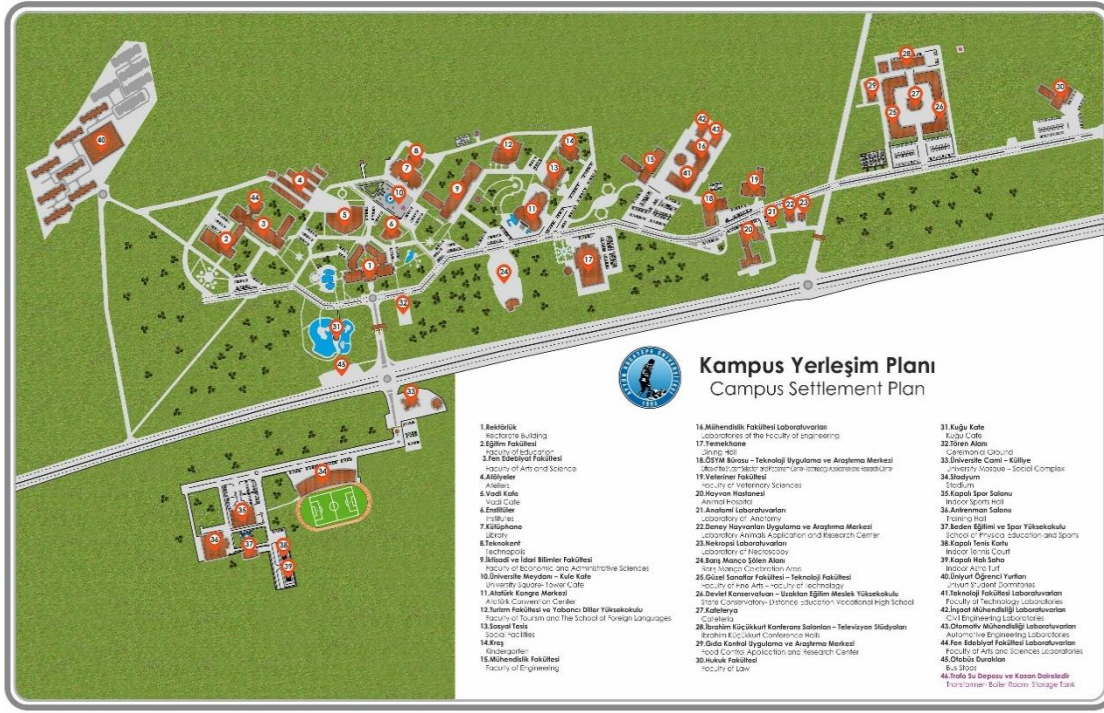
Sonuç olarak, Kano Modeli ürün ve hizmet tasarım süreçlerini iyileştirmek ve kullanıcı memnuniyetini artırmak için değerli bir araçtır. Bu model, kullanıcı odaklı bir yaklaşım benimser ve tasarım özelliklerini belirlerken doğru öncelikleri saptamaya yardımcı olur (Ishak vd., 2020; Kermanshachi vd., 2022).

Kano Modeli'nde müşteri memnuniyetini ve ürün özelliklerinin müşteri üzerindeki etkisini değerlendirmek için tasarlanan anketler önemli bir araçtır. Bu anketlerde, her bir ürün özelliği için işlevsel ve işlevsel olmayan iki tür soru sorularak memnuniyet düzeyleri ölçülmektedir (Yılmaz, 2020).

Materyal ve Yöntem

Çalışma alanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Ahmet Necdet Sezer Kampüsü'dür. Üniversitenin merkez kampüsü olup Türkiye'nin Ege Bölgesi'nin iç kesimlerinde yer alan Afyonkarahisar il sınırları içinde, Afyon-Eskişehir karayolu üzerinde bulunmaktadır. Afyonkarahisar şehir merkezine uzaklığı 7 km'dir. Ahmet Necdet Sezer Kampüsü'nde (**Şekil 2**):

- 7 Fakülte (Fen-Edebiyat Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Veteriner Fakültesi)
- 3 Enstitü (Fen Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü)
- Merkez kütüphane,
- Rektörlük birimleri,
- Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi,
- Turizm ve Otelcilik Programı Eğitim-Uygulama Merkezi,
- Veteriner Fakültesi Hayvan Hastanesi Klinikleri,
- Vadi Kafe ve öğrenci yemekhanesi,
- Barış Manço Gençlik Şölen Alanı (konser ve etkinlik alanı)
- Açık ve kapalı spor alanları, su yapıları, yürüyüş yolları, oturma birimleri, tenis kortları, otoparklar, yurtlar, kreş, cami ve belirli büyüklük ve niteliklere sahip yeşil alanlar yer almaktadır (URL-2).

Şekil 2. Ahmet Necdet Sezer Kampüsü Birimleri (URL-3)

Araştırmanın örneklemini 2023-2024 öğrenim yılında Ahmet Necdet Sezer Kampüsü'nde öğrenim gören lisans ve lisansüstü öğrencileri oluşturmaktadır. Kampüs içerisinde yer alan birimlerde 2023 yılı itibari ile yaklaşık 30.000 öğrenciye eğitim verilmektedir (URL-2).

Verilerin Toplanması

Araştırmada oluşturulan anket formu üç farklı bölümden oluşmaktadır. Birinci kısımda öğrencilerin demografik özellikleri araştırılmıştır. İkinci kısımda öğrencilerin boş zaman özellikleri 5'li likert ölçeği kullanılarak sorgulanmıştır. Üçüncü kısımda ise rekreasyonel gereksinimleri Kano Modeli ile ölçmek amacıyla, "hoşlanırım", "olması gerekir", "fark etmez", "olmasa da olur" ve "hoşlanmam" yanıtlarının verileceği olumlu-olumsuz sorular yer almaktadır. Kano Modeline yönelik soruların bir örneği Şekil 3'te görülmektedir.

Müzikal etkinliklerin yapıldığı alanlara yer verilmesi sizi nasıl etkiler?	Hoşlanırım
	Olması gerekir
	Fark etmez
	Olmasa da olur
	Hoşlanmam
Müzikal etkinliklerin yapıldığı alanlara yer verilmemesi sizi nasıl etkiler?	Hoşlanırım
	Olması gerekir
	Fark etmez
	Olmasa da olur
	Hoşlanmam

Şekil 3. Kano Modeli'ne Yönelik Olumlu-Olumsuz Soru Örneği

Rekreasyonel gereksinimlerin sorgulanması ile ilgili bu sorular kampüste yapılan incelemeler ve önceki çalışmalar ışığında oluşturulmuştur. Anketin anlaşılır olduğunu test etmek için belli bir kontrol grubuna uygulanarak geri dönüşler doğrultusunda form düzenlenmiştir.

Araştırmada kullanılan anket formu Ahmet Necdet Sezer Kampüsü'nde öğrenim gören öğrencilerin tamamına e-posta ile gönderilmiş olup 1-30 Kasım 2023 tarih aralığında yanıtlamaları beklenmiştir. 164

öğrenciden (araştırma örnekleme) gelen geri dönüşler değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmada zaman sınırlayıcı bir faktör olmuştur.

Kano Modeli'nin Uygulanması

Kano Modeli ile bir hizmete yönelik talepleri analiz edebilmek amacıyla anket çalışmasından yararlanılır. Bu amaçla ürün ya da hizmetle ilgili olumlu özellikler ve olumsuz karşılıklarının yer aldığı sorulardan oluşan bir anket katılımcılara uygulanır. Yöneltilen sorular için “hoşlanırım”, “olması gerekir”, “fark etmez”, “olmasa da olur” ve “hoşlanmam” şeklinde beş farklı seçenek sunulur. Olumlu ve olumsuz karşılıklarına verilen cevaplar **Tablo 1**'e göre analiz edilerek o özelliğin hangi kano sınıfına dahil olduğu tespit edilir (İpkoparan & Akbaba, 2019; Korkmaz & Duman, 2019).

Tablo 1. Kano Değerlendirme Tablosu (Delice ve Güngör, 2008)

Müşteri İstekleri		Olumsuz soruya verilen cevaplar				
		Hoşlanırım	Olması gerekir	Fark etmez	Olmasa da olur	Hoşlanmam
Olumlu soruya verilen cevaplar	Hoşlanırım	Q	A	A	A	O
	Olması gerekir	R	I	I	I	M
	Fark etmez	R	I	I	I	M
	Olmasa da olur	R	I	I	I	M
	Hoşlanmam	R	R	R	R	Q

M: Temel Gereksinimler, O: Beklenen gereksinimler, A: Heyecan verici gereksinimler, I: Fark yaratmayan Gereksinimler, R: Zıt Gereksinimler, Q: Kuşku Gereksinimler

Tablo 1'e göre kano değerlendirmesi yapıldıktan sonra her sınıfın tekrarlanma sıklığına yani frekansına bakılır. Frekans değeri en yüksek olan gereksinime göre kano sınıfı belirlenir. Fakat her ikisi aynı ya da yakın frekansa sahip gereksinimlerin detaylı değerlendirilebilmesi için “M> O> A> I” sıralaması dikkate alınarak değerlendirme yapılır (Yılmaz, 2020).

Kano değerlendirmesinin bir sonraki aşamasında toplanan verilerin frekans tablosu yapılarak Formül 1 ve 2 'de yer alan memnuniyet ve memnuniyetsizlik katsayıları hesaplanmaktadır.

$${}^1\text{Memnuniyet katsayısı} = \frac{A+O}{A+O+M+I}$$

$${}^2\text{Memnuniyetsizlik katsayısı} = \frac{M+O}{(A+O+M+I)(-1)}$$

Memnuniyet katsayısı 0-1 arasında bir değer alır ve 1'e yaklaştıkça memnuniyet artmaktadır. Memnuniyetsizlik katsayısı ile -1 ile 0 arasında değer almakta olup -1'e yaklaşması talebin karşılanmamasının memnuniyetsizliği artırdığını göstermektedir. Memnuniyet ve memnuniyetsizlik katsayılarına göre belirlenen kano gereksinim kategorileri ise **Tablo 2**'deki gibi olacaktır (Korkmaz & Duman, 2019).

Tablo 2. Memnuniyet ve Memnuniyetsizlik Katsayısına Göre Gereksinim Kategorileri (Yılmaz, 2020)

Memnuniyet katsayısı	Memnuniyetsizlik Katsayısı	Gereksinim Kategorisi
<0,5	<0,5	I
>0,5	>0,5	O
>0,5	<0,5	A
<0,5	>0,5	M

BULGULAR

Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde lisans ve yüksek lisans öğrencilerine uygulanan anket verilerine incelenmiştir. Bu verilere göre katılımcıların demografik özelliklerine bakıldığında (**Tablo 3**) 164 katılımcıdan %66,5'i (109 kişi) kadın, %33,5'i (55 kişi) erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde %45,7'si (75 kişi) ön lisans, %52,4'ü (86 kişi) lisans, %1,9'u (3 kişi) lisansüstü eğitim almaktadır. Katılımcıların eğitim sınıflarına bakıldığında ise %46,3'ünün (76 kişi) 1. sınıf öğrencisi, %27,4'ünün (45 kişi) 3. sınıf öğrencisi, %17,1'inin (28 kişi) 4. sınıf öğrencisi, %9,1'inin (15 kişi) ise 2. sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Kategori	Alt kategori	Frekans (Kişi)	%
Cinsiyet	Kadın	109	66,5
	Erkek	55	33,5
Eğitim	Ön lisans	75	45,7
	Lisans	86	52,4
	Lisansüstü	3	1,9
Sınıf	1	76	46,3
	2	15	9,1
	3	45	27,4
	4	28	17,1

Katılımcıların haftalık serbest zaman sürelerine bakıldığında (**Tablo 4**) katılımcıların %36,6'sının (60 kişi) 10 saat ve daha az sürede serbest zamana sahip olduğu, %5,5'inin (9 kişi) ise 41 saat ve üzeri serbest zamanının olduğu görülmüştür. Diğer katılımcıların ise %25 oranla (41 kişi) 11-20 saat arası, %21,3 oranla (35 kişi) 21-30 saat arası, %11,6 oranla (19 kişi) 31-40 saat arası haftalık serbest zamanı bulunmaktadır.

Haftalık boş zamanlarının ne kadarını üniversite kampüsü içerisinde geçirdikleri sorulan katılımcıların %34,8'i (57 kişi) 1-3 saat arasını, %24,4'ü (40 kişi) 4-6 saat arasını, %22,6'sı (37 kişi) 10 saat ve üzerindeki zamanını %13,4'ü (22 kişi) hiçbir zamanını, %4,9'u (8 kişi) 7-9 saat arasını kampüste geçirdikleri yanıtını vermiştir.

Katılımcılara kampüs içindeki boş zamanlarını değerlendirmekte güçlük çekip çekmedikleri sorulduğunda katılımcıların %38,4'ü (63 kişi) bazen, %27,4'ü (45 kişi) genellikle, %8,5'i (14 kişi) her zaman yanıtlarını vermiştir.

Katılımcıların %37,8'i (62 kişi) kampüs içerisindeki rekreatyonel etkinlikleri kısmen yetersiz bulurken %28,7'si (47 kişi) kampüs içerisindeki rekreatyonel etkinlikleri yetersiz bulmuştur. Katılımcıların %2,4'ü (4 kişi) kampüs içerisindeki rekreatyonel etkinlikleri kesinlikle yeterli olarak değerlendirirken, katılımcıların %11'i (18 kişi) kampüs içerisindeki rekreatyonel etkinlikleri yeterli olarak değerlendirmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Serbest Zaman Özellikleri

Kategori	Alt kategori	Frekans (Kişi)	%
Haftalık serbest zaman süresi	10 saat ve daha az	60	36,6
	11-20 saat	41	25
	21-30 saat	35	21,3
	31-40 saat	19	11,6
	41 saat ve üzeri	9	5,5
Boş zamanlarınızın ne kadarını üniversite kampüsünde geçiriyorsunuz? (Haftada)	Hiçbir zaman	22	13,4
	1-3 saat	57	34,8
	4-6 saat	40	24,4
	7-9 saat	8	4,9
	10 saat ve üzeri	37	22,6
Kampüs içinde boş zamanlarınızı değerlendirmekte ne sıklıkta güçlük çekiyorsunuz?	Hiçbir zaman	19	11,6
	Bazen	63	38,4
	Genellikle	45	27,4
	Sık sık	23	14
	Her zaman	14	8,5
Kampüs içindeki rekreasyonel alanları yeterli buluyor musunuz?	Kesinlikle yetersiz	33	20,1
	Yetersiz	47	28,7
	Kısmen yetersiz	62	37,8
	Yeterli	18	11
	Kesinlikle yeterli	4	2,4

Öğrencilerin gereksinimleri sınıflandırılırken, daha önce yöntem kısmında belirtildiği üzere hem frekans değerine göre hem de memnuniyet katsayısına göre kano sınıfları belirlenmiştir (**Tablo 5**).

Etkinlik tipine göre rekreasyon gereksinimlerinin frekans ve memnuniyet katsayılarına dayalı kano değerlendirmesine bakıldığında “boş zamanlarda fiziksel etkinlikler yapmak” ve “boş zamanlarda zihinsel etkinlikler yapmak” fark yaratmayan gereksinimlerdir. Yani bu etkinliklerin olması ya da olmaması memnuniyet üzerinde fark yaratmamaktadır. “Boş zamanlarda sosyal etkinlikler yapmak” ise beklenen gereksinimdir. Beklenen gereksinimlerin karşılanması kullanıcı memnuniyetini arttırmaktadır.

Rekreasyonel etkinliklere katılma davranışına yönelik gereksinimlere bakıldığında frekansa göre “rekreasyonel etkinliklerin bireysel, toplu ve organize yapılabileceği alanlara yer verilmesi” fark yaratmayan gereksinimlerdir. Katsayılara göre kanoya bakıldığında ise “rekreasyonel etkinliklerin bireysel olarak yapılabileceği alanlara yer verilmesi” temel/olmazsa olmaz gereksinimler kategorisinde yer almaktadır. Bu, bireysel olarak rekreasyonel etkinliklerine katılacakları alanların olmaması durumunun kullanıcılarda memnuniyetsizlik yaratacağı anlamına gelmektedir.

Kullanıcıların ilgi alanlarına göre gereksinimlerine bakıldığında frekansa göre kano sınıflandırmasında tüm gereksinimler beklenen gereksinimlerdir. Memnuniyet katsayısına göre ise “müzikal etkinliklerin yapıldığı alanlara yer verilmesi”, “spor alanlarına daha fazla yer verilmesi”, “kültürel etkinlik alanlarına daha fazla yer verilmesi”, “kafe-restoranlarda vakit geçirmek”, “doğaya yönelik (yürüyüş, piknik, manzara seyretme, bahçe işleri) faaliyetlerde bulunma”, “özel yetenek etkinlikleri gerçekleştirmek (resim, heykel, fotoğrafçılık)” yine beklenen gereksinimlerken “öğrenci kulübü etkinliklerinde bulunma” heyecan verici gereksinim olarak belirlenmiştir. Heyecan verici gereksinimler karşılandığında kullanıcı memnuniyetinde büyük bir artışa yol açarken yapılmadığında memnuniyet düzeyinde bir azalmaya neden olmaz.

Öğrencilerin rekreasyon alanlarında güvenlik gereksinimlerine bakıldığında, frekansa ve katsayılara göre kano gereksinim sınıfları aynıdır. “Kampüsteki rekreasyon alanlarında güvenlik önlemleri alınması”, “kampüs içindeki rekreasyon alanlarının iyi aydınlatılmış olması” ve “kampüs içindeki bitkisel tasarım alanlarının iyi tasarlanmış olması” beklenen gereksinimlerdir. “Kampüste sokak hayvanların bulunması” ise her iki kano kategorisine göre fark yaratmayan gereksinim olarak sınıflandırılmıştır.

Rekreasyon alanlarının niceliğine yönelik gereksinimler, frekansa ve katsayıya göre yapılan sınıflandırmada beklenen gereksinimler sınıfında yer almaktadır. Bu durum fiziksel, zihinsel ve sosyal faaliyet alanlarının artırılması ile açık-kapalı rekreasyon alanlarının artırılmasının memnuniyeti artıracağı ifade etmektedir.

Öğrencilerin rekreasyon alanlarına erişimine yönelik gereksinimlerine bakıldığında frekans değerine göre “etkinliklere katılmak için belli bir ücret ödemek” ve “rekreasyon alanlarının uzak mesafede olması” zıt gereksinimlerdir. Zıt gereksinimler kullanıcının istemediği ve gerçekleştiğinde kullanıcı memnuniyetini azaltan gereksinimlerdir. Katsayılara göre kano değerlendirmesinde bu gereksinimler fark yaratmayan gereksinimler sınıfında yer almıştır.

Tablo 5. Gereksinimlerin Kano Modeli Sınıflandırması ve Memnuniyet Katsayıları

Gereksinimler		A	M	O	I	Q	R	Frekansa Göre Kano	Memnuniyet Katsayısı	Memnuniyetsizlik Katsayısı	Katsayılara Göre Kano
Etkinlik Tipine Göre	Boş zamanlarda fiziksel etkinlikler yapmak	30	9	40	62	16	7	I	0,49	-0,34	I
	Boş zamanlarda zihinsel etkinlikler yapmak	25	11	41	68	15	4	I	0,45	-0,35	I
	Boş zamanlarda sosyal etkinlikler yapmak	35	5	64	33	19	8	O	0,72	-0,50	O
Rekreasyonel Etkinliklere Katılma Davranışına	Rekreasyonel etkinliklerin bireysel yapılabileceği alanlara yer verilmesi	17	22	52	56	11	6	I	0,46	-0,50	M
	Rekreasyonel etkinliklerin toplu yapılabileceği alanlara yer verilmesi	18	20	53	57	13	3	I	0,47	-0,49	I
	Rekreasyonel etkinliklerin organize olarak yapılabileceği alanlara yer verilmesi	21	21	50	55	14	3	I	0,48	-0,48	I
Kullanıcıların İlgi Alanlarına Göre	Müzikal etkinliklerin yapıldığı alanlara yer verilmesi	20	10	72	44	13	5	O	0,63	-0,56	O
	Spor alanlarına daha fazla yer verilmesi	22	13	62	53	13	1	O	0,56	-0,5	O
	Kültürel etkinlik alanlarına daha fazla yer verilmesi	26	10	71	44	11	2	O	0,64	-0,53	O
	Kafe-restoranlarda vakit geçirmek	21	18	59	50	12	4	O	0,54	-0,52	O
	Doğaya yönelik (yürüyüş, piknik, manzara seyretme, bahçe işleri) faaliyetlerde bulunma	31	9	76	32	11	5	O	0,72	-0,57	O
	Özel yetenek etkinlikleri gerçekleştirmek (resim, heykel, fotoğrafçılık)	23	15	68	41	12	5	O	0,61	-0,56	O
	Öğrenci kulübü etkinliklerinde bulunma	17	13	59	59	14	2	O	0,51	-0,48	A
Rekreasyon Alanlarında Güvenlik	Yerleşkedeki rekreasyon alanlarında güvenlik önlemleri alınması	12	21	80	37	11	3	O	0,61	-0,67	O
	Yerleşke içindeki rekreasyon alanlarının iyi aydınlatılmış olması	11	18	84	36	11	4	O	0,63	-0,68	O
	Yerleşkede başı boş hayvanların bulunması	6	13	36	56	17	36	I	0,37	-0,44	I
Rekreasyon Alanlarının Niceliğine Yönelik	Yerleşke içindeki bitkisel tasarım alanlarının iyi tasarlanmış olması	18	14	79	36	12	5	O	0,65	-0,63	O
	Fiziksel faaliyet alanlarının sayısının artırılması	16	10	74	44	18	2	O	0,62	-0,58	O
	Zihinsel faaliyet alanlarının sayısının artırılması	12	13	68	55	12	4	O	0,54	-0,54	O
	Sosyal faaliyet alanlarının sayısının artırılması	18	4	81	43	14	4	O	0,67	-0,58	O
	Açık hava rekreasyon alanlarının artırılması	17	5	80	46	13	3	O	0,65	-0,57	O
Rekreasyon Alanlarına Erişime Göre	Kapalı rekreasyon alanlarının artırılması	12	15	67	52	14	4	O	0,54	-0,56	O
	Etkinliklere katılmak için belli bir ücret ödemek	1	2	2	60	18	81	R	0,04	-0,06	I
	Rekreasyon alanlarının uzak mesafede olması	1	6	2	46	20	89	R	0,05	-0,14	I

SONUÇ:

Bu çalışmada, öğrencilerin rekreasyon gereksinimlerini sınıflandırmak amacıyla Kano Modeli kullanılmıştır. Frekans ve memnuniyet-memnuniyetsizlik katsayılarına göre yapılan kano sınıflandırmaların sonuçlarına dayanarak rekreasyonel etkinliklere katılım davranışı, öğrencilerin ilgi alanları, güvenlik gereksinimleri, rekreasyon alanlarının niceliği, maddi ve fiziksel erişim gibi farklı kategorilerde öğrenci gereksinimleri incelenmiştir. Öğrencilerin kampüs rekreasyon alanlarına yönelik gereksinimlerinin belirlenmesi; kampüs peyzajına dair öğrencilerin memnuniyeti, akademik gelişimleri, fiziksel ve psikolojik gelişimleri açısından önemlidir. Bu bağlamda Ahmet Necdet Sezer Kampüsü'ne dair öneriler şu şekildedir:

- Katılımcıların önemli bir kısmı haftalık serbest zamanlarının sınırlı olduğunu, birçoğu bu zamanın çoğunu üniversite kampüsünde geçirdiğini belirtmiştir. Ancak çalışmada kampüs içindeki boş zamanların değerlendirilmesinde yeterli rekreasyonel aktivite alanlarının olmadığı anlaşılmaktadır. Bu açıdan kampüs içerisindeki rekreasyonel etkinliklere katılımı teşvik etmek için etkinliklerin çeşitlendirilmesi ve mevcut etkinliklerin duyurularının etkin bir şekilde yapılması gerekmektedir.
- Çalışmada boş zamanlarda “fiziksel ve zihinsel etkinlik yapma gereksiniminin” memnuniyet üzerinde fark yaratmadığı belirlenmiştir. Ancak “sosyal etkinliklere katılma gereksinimi” beklenen bir gereksinim olarak ortaya çıkmıştır. Bu gereksinimlerin karşılanmasının memnuniyeti arttıracığı gözlenmiştir. Bu bağlamda kampüste mevcut alanlara ek olarak sosyal etkinlikler için özel alanlar oluşturulabilir. Sosyal sorumluk projeleri, kulüp etkinlikleri, atölye, seminer, spor ve kültür-sanat etkinliklerinin düzenlenmesi vb. faaliyetler öğrencilerin sosyal ilişkilerini kuvvetlendirerek onlara daha iyi bir kampüs deneyimi sunacaktır.
- Rekreasyonel etkinliklere toplu şekilde ve organize olarak katılım, kanoya göre fark yaratmayan gereksinimler olarak belirlenmiştir. Bireysel olarak etkinliklere katılım ise olmazsa olmaz gereksinimler arasında yer almaktadır. Bu gereksinim, bireysel olarak yapılmak istenen faaliyetlere zemin sağlanmadığında öğrencilerin memnuniyet düzeyinde bir azalma olacağını göstermektedir. Bu nedenle kampüste yer alan mevcut rekreasyon alanları bu bağlamda geliştirilebilir. Bireysel olarak rekreasyon yapmaya olanak sağlayacak yürüyüş, meditasyon, bahçe işleri, doğa-gökyüzü gözlem alanları, kitap okuma kulüpleri, müzik yapmak için alanlar, sanat-tasarım atölyeleri oluşturulması önerilmektedir.
- Öğrencilerin ilgi alanlarına göre yapılan kano değerlendirmesinde öğrenci kulübü faaliyetlerinin heyecan verici gereksinimler sınıfında olduğu görülmektedir. Bu gereksinim öğrencilerin beklentilerinin dışında bir gereksinim olup öğrenci kulübü etkinliklerine daha fazla odaklanılması öğrenci memnuniyetini artıran bir faktör olacaktır.
- Kampüs içerisinde güvenliğin sağlanması ve öğrencilerin kampüste güvenli hissetmesi için rekreasyon alanlarında olası güvenlik sorunları konusunda tespitler yapılmalıdır. Bu alanların özellikle akşam saatlerinde iyi aydınlatılmış olması sağlanmalıdır. Sokak hayvanlarının temel hayvan haklarına saygılı bir şekilde yönetilmesi de kampüs güvenlik standartlarını artıracak bir diğer adımdır.
- Rekreasyon alanlarının niceliğine yönelik yapılan değerlendirmede fiziksel, zihinsel ve sosyal faaliyet alanlarının artırılmasının memnuniyeti artıracığı görülmektedir. Farklı türde faaliyetler için alanlar oluşturulması bu bağlamda yararlı olacaktır.

- Etkinliklere katılmak için ücret ödemek ve uzak mesafeler, öğrenci memnuniyetini azaltmaktadır. Etkinliklere katılımı artırmak için öğrencilere ulaşım kolaylıkları sağlanmalı ve mali engeller minimize edilmelidir.

Bu öneriler, rekreatif etkinliklerin kalitesini artırmak ve öğrencilerin kampüs içindeki boş zamanlarını daha verimli ve memnuniyetle geçirmelerini sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Üniversite yönetimi ve ilgili birimler tarafından öğrenci gereksinimleri dikkate alınarak yapılan uygulamalar üniversite kalite ölçütleri bakımından katkılar sağlayacaktır.

Ahmet Necdet Sezer Kampüsü yeni yapılan fakülteleri, idari binaları ve kültürel alanları ile gelişim göstermeye devam etmektedir. Kampüs içerisinde yapılar ve yeşil alanlar dışında kalan boş araziler yer almaktadır. Bu arazilere bir tanımlama yapılmaması kampüs güvenliği, tasarım bütünlüğü ve estetik açıdan olumsuz sonuçlar oluşturmaktadır. Ayrıca, kampüs içerisinde yeşil alan olarak tanımlanan alanların rekreatif aktiviteler açısından eksik bulunduğu ve kullanıcılar tarafından tercih edilmediği görülmüştür. Rekreatif faaliyetlere katılımı artırmanın ilk yolu, mevcut yeşil alanların kullanıcı istekleri doğrultusunda yeniden ele alınmasıdır. Bunların yanı sıra fakülte yapılarının çevre düzenlemelerini yeniden ele almak, kullanıcılar için esnek mekanlar oluşturmak ve boş arazilerin rekreatif açıdan ele alınmasını sağlamak rekreatif gereksinimlerin karşılanmasında değerlendirilecek diğer unsurlardır.

Bu çalışma, rekreasyon ihtiyaçlarına alternatif bir bakış açısı getirerek öğrencilerin ihtiyaçlarını; temel/olmazsa olmaz, beklenen, heyecan verici, fark yaratmayan, zıt ve kuşkulu başlıklarında sınıflandırarak öneriler getirmektedir. Çalışmada zamanın sınırlı tutulması ve belirli rekreatif gereksinimlerine odaklanılması bu araştırmanın kısıtlılıklarıdır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda kampüs tasarımı ve rekreasyon alanlarının tasarımı konusunda kapsamlı kano değerlendirmeleri yapılabilir.

Etik Standart ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: Yazarlar, kendileri ve/veya diğer üçüncü kişi ve kurumlarla çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için anket araştırması yapıldığından etik kurul iznine gerek vardır. Gerekli belge ek dosyalar da yüklenmiştir.

Finansal Destek: Bu çalışma için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

KAYNAKÇA:

Akoğuz Yazıcı, N., Maçça, E., Kalkavan, A. & Işık, U. (2023). Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Açısından Tercih Ettikleri Rekreatif Etkinliklerin İncelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 7 (1), 45-55, <https://doi.org/10.55238/seder.1230417>

Angus Busby, T. L., (2011). *An Exploration of Campus Recreation's Role in Student Engagement*. Sanatta Yeterlilik Tezi, Manitoba Üniversitesi Winnipeg, Manitoba.

Balcı, V., (2003). Investigation of University Students' Participation in Leisure Activities. *Ankara. Milli Eğitim Dergisi*, 158.

Barakazı, E. (2022). *Kampüs Rekreasyonu*. Aysel Öztürkçü Akçay (Ed). Sosyal Beşerî ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Araştırmalar (E-Kitap) III. Eğitim Yayınevi, 332s.

- Baştuğ, G., & Dikici, İ. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Kampüs İçinde Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin İncelenmesi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 6(4), 351–359, <https://doi.org/10.31771/jrtr.2019.37>
- Bosna, O. Ş., Bayazit, B., & Yılmaz, O. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Eğilimleri ve Rekreatif Etkinliklere Katılımlarına Engel Olan Faktörlerin İncelenmesi (Üsküdar Üniversitesi Örneği). *CBÜ Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 200-211. <https://doi.org/10.33459/cbubesbd.364082>
- Çevik, H., Yılmaz, E., & Korkmaz, A. (2019). Kampüste Spor Deneyimi: Üniversite Öğrencilerinin Kampüs Rekreatif Spor Deneyiminin İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 346-359. <https://doi.org/10.31680/gaunjs.594280>
- Chang, Y. C., Yeh, T. M., Pai, F. Y., & Huang, T. P. (2018). Sport Activity for Health! The Effects of Karate Participants' Involvement, Perceived Value, and Leisure Benefits on Recommendation Intention. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(5), 953. <https://doi.org/10.3390/ijerph15050953>
- Coşkun, S., Onay, B., Sava, B., & Kuş Şahin, C. (2023). İklim Değişikliğinin Rekreatif Alanlarına Etkilerinin İrdelenmesi Üzerine Bir Araştırma. 9th International Mardin Artuklu Scientific Researches Conference, 20-22 Ocak, Mardin.
- Çavuş, A., & Aker, P. (2021). Turgut Özal Tabiat Parkı'nın Rekreatif Potansiyelinin Belirlenmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 8 (1), 193-212, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/touraj/issue/62822/799600>
- Delice, E. K., & Güngör, Z. (2008). Müşteri İsteklerinin Sınıflandırılmasında Kano Model Uygulaması. *Akademik Bilişim*, 30 Ocak-1 Şubat, 193-198, https://ab.org.tr/ab08/kitap/Bildiriler/Kilic-Delice__Gungor-KanoModel_AB08.pdf
- Elmas, L., Yüceant, M., Ünlü, H., & Bahadır, Z. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Düzeyleri ile Psikolojik İyi Oluş Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Sportive Bakış*, 4(1), 1-17, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sportive/issue/60562/733503>
- Frumkin, H., Bratman, G. N., Breslow, S. J., Cochran, B., Kahn Jr, P. H., Lawler, J. J., & Wood, S. A. (2017). Nature contact and human health: A research agenda. *Environmental Health Perspectives*, 125(7), 1-18, 10.1289/EHP1663.
- Guo, J., & Liu, X. (2016). International Journal of e-Education, e- Business, e- Management and e-Learning; *Singapore*, 6(3), 186-192, 10.17706/IJEEEE
- Henchy, A. (2011). The Influence of Campus Recreation Beyond the Gym. *Recreational Sports Journal*, 35(2), 174-181.
- Hung, H. J. (2012). A Study on Leisure Benefits Breaking Through Leisure Activities. *Journal of National Taiwan Normal University*, 3(4), 77-92, <https://doi.org/10.3390/ijerph182010790>
- Ishak, A., Ginting, R., Suwandira, B. & Malik, A.F. (2020). Integration of Kano Model and Quality Function Deployment (QFD) to Improve Product Quality: A Literature Review. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*, 1003, 012025, 10.1088/1757-899X.

- İpkoparan, B., & Akbaba, A. (2019). Turizm Alanında Kano Modeli Kullanılarak Yapılmış Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6 (7), 373-386, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/47889/605286>
- Kaba, İ. C. (2009). *Türkiye'deki Üniversitelerde Kampüs Rekreatifliği'nun Mevcut Durumu ve Kampüs Rekreatifliği Modellemesi*. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kalaycı Önaç, A., Birişçi, T., Gündel, H., Işkel, N., & Çalışkan, E. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 55 (1), 1-9, doi.org/10.20289/zfdergi.390683.
- Karakan, H. İ., Ertaş, Ç., Çolak, O., & Yurtman, S. (2021). Yerel Halkın Rekreatif Faaliyetlerine Katılımını Etkileyen Faktörlere Yönelik Bir Çalışma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 12(2), 557-569, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gumus/issue/62554/892280>
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreatiflik: Boş Zamanları Değerlendirme*. Gazi Kitabevi, Ankara, 423s.
- Karaküçük, S., & Akgül, B. M. (2016). *Ekorekreatiflik Rekreatiflik ve Çevre*. Gazi Kitabevi, Ankara, 389 s.
- Kermanshachi, S., Nipa, T.J., & Nadiri, H. (2022). Service Quality Assessment And Enhancement Using Kano Model. *PLOS ONE* 17(2), <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0264423>
- Korkmaz, M. & Duman, Y. (2019). Orman Mühendisliği Bölümü Öğrencilerinin Üniversite Gereksinimlerinin Kano Modeli ile Sınıflandırılması. *Turkish Journal of Forestry*, 20 (3), 195-202, <https://doi.org/10.18182/tjf.600691>
- Lau, S.S.Y., Gou, Z. & Liu, Y. (2014). Healthy campus by open space design: Approaches and guidelines. *Frontiers of Architectural Research*, 3(4), 452-467, <https://doi.org/10.1016/j.foar.2014.06.006>
- McClean, D., & Hard, A. (2012), *Krous' Recreation and Leisure in Modern Society*. 9. Baskı, Jones & Bartlett Learning Inc, USA
- Romaguera, D., Tauler, P., Bennasar, M., Pericas, J., Moreno, C., Martinez, S., & Aguilo, A. (2011). Determinants and Patterns of Physical Activity Practice Among Spanish University Students. *Journal of Sports Sciences*, 29 (9), 989-997, Doi 10.1080/02640414.2011.578149
- Satman, M. (2018). Fiziksel Aktivite: Bilinenin Çok Ötesi. *Spormetre, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 158-178, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/594507>
- URL-1: <https://sozluk.gov.tr/>(Erişim Tarihi: 25.12.2023).
- URL-2:<https://aku.edu.tr/hakkimizda/universitemizyerleskeler/ahmet-necdet-sezer-yerleskesi/> (Erişim Tarihi: 22.12.2023).
- URL-3:<https://yapiisleri.aku.edu.tr/2016/02/09/ahmet-necdet-sezer-kampusu/> (Erişim Tarihi: 22.12.2023).
- Wang, R., Jiang, W., & Lu, T. (2021). Landscape Characteristics of University Campus in Relation to Aesthetic Quality and Recreational Preference. *Urban Forestry & Urban Greening*, 66, <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2021.127389>

Witell, L., Lofgren, M., & Dahlgaard, J.J. (2013). Theory of Attractive Quality and The Kano Methodology – the Past, the Present, and the Future. *Total Quality Management and Business Excellence*, (24), 11-12, 1241-1252, <https://doi.org/10.1080/14783363.2013.791117>

Wolsko, C., Lindberg, K., & Reese, R. (2019). Nature-Based Physical Recreation Leads to Psychological Wellbeing: Evidence from Five Studies. *Ecopsychology*, 11(4), 222-235. <https://doi.org/10.1089/eco.2018.0076>

Yılmaz, E. (2020). Ürün Geliştirme Süreçlerinde Kano Modeli Sınıflandırma Yöntemleri Seçimi. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5 (4), 842-859, <https://doi.org/10.29106/fesa.834274>

EXTENDED SUMMARY**Research Problem:**

The aim of this study is to determine the recreational demands of university students in the campus and classify them with Kano Model.

Research Questions:

Do university students find the recreational activities on the Ahmet Necdet Sezer campus adequate? Do the recreational activities on the campus meet their needs? What are students' expectations from campus recreation?

Literature Review:

The aim of the literature review is to reveal the definition of the concept of recreation, its types, characteristics and the requirements of campus recreation. In addition, to give information about the conceptual framework, application and evaluation of the Kano Model, which constitutes the method of the study.

Methodology:

A questionnaire form was used to determine the recreational demands of the students. Kano Model method was used to analyze the data obtained from the questionnaire. With the Kano Model, a survey study is used to analyze the demands for a service. For this purpose, a questionnaire consisting of questions about positive features and negative responses about the product or service is applied to the participants. For the questions posed, five different options are presented as "like", "must be", "neutral", "live with" and "dislike". The answers to the positive and negative responses are analyzed to determine which kano class that feature belongs to.

Results and Conclusions:

Determining students' needs for campus recreation areas is important in terms of students' satisfaction with the campus landscape, academic development, physical and psychological development. In this context, suggestions for the Ahmet Necdet Sezer Campus are as follows:

- In order to encourage participation in recreational activities on campus, activities should be diversified, and existing activities should be effectively announced.
- In addition to the existing areas on campus, special areas can be created for social activities. Activities such as social responsibility projects, club activities, organizing workshops, seminars, sports and culture and arts events, etc. will strengthen students' social relations and provide them with a better campus experience.
- It is suggested to create walking, meditation, gardening, nature-sky observation areas, reading clubs, areas for making music, art-design workshops that will allow individual recreation.
- In the kano assessment made according to the interests of the students, it is seen that the student club activities are in the exciting needs class. This requirement is beyond the expectations of the students and more focus on student club activities will be a factor that increases student satisfaction.
- In order to ensure security on campus and for students to feel safe on campus, possible security problems should be identified in recreation areas.
- In the evaluation of the quantity of recreation areas, it is seen that increasing physical, mental and social activity areas will increase satisfaction.
- Paying fees and long distances to participate in activities reduce student satisfaction. In order to increase participation in activities, transportation facilities should be provided to students and financial barriers should be minimized.

The Ahmet Necdet Sezer campus continues to evolve with newly constructed faculties, administrative buildings, and cultural areas. Within the campus, there are vacant lands outside of buildings and green spaces. The absence of a defined purpose for these lands results in negative implications for campus security, design integrity, and aesthetics. Furthermore, it has been observed that areas designated as green spaces within the campus are insufficient for recreational activities and are not preferred by users. The primary approach to increasing participation in recreational activities is to reconsider the existing green spaces according to user preferences. Additionally, reassessing the landscaping of faculty buildings, creating flexible spaces for users, and reimagining vacant lands for recreational purposes are other factors to be considered in meeting recreational needs.